

Tematika a záróvizsgálathoz nyelvészetből¹

I. Fonetika

1. A magyar mássalhangzók képzése és megkülönböztető jegyei
2. A magyar magánhangzók képzése és megkülönböztető jegyei
3. A szó fonológiai szerkezete, a beszédhangok viselkedése a hangsorban
4. A hangváltakozások. A hasonulások fajtái

Szakirodalom:

Kassai Ilona: *Fonetika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

- A magyar beszédhangok állománya 99–133.
- A beszédhangok sorozata (7.3-tól 7.2.4.-ig, A hangsorépítési szabályok pszichológiai realitásától nem kell) 135–161.
- A beszédlánc fonetikai jelenségei 169–190.

II. Szemantika

1. A homonímia és a poliszémia viszonyáról
2. Homofónia és homográfia

Szakirodalom:

Máthé Dénes: A homonímia és a poliszémia elhatárolása. In uő: *Szemantikai alapviszonyok*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2016, 90–93.
http://hunlang.lett.ubbcluj.ro/data/segedanyagok/Mathe_Denes_homonimia_poliszemia_elhatarolas_a_2016_p90_93.pdf

Máthé Dénes: Homonímia a beszédben és az írásban. In uő: *Szemantikai alapviszonyok*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2016, 95–98.
http://hunlang.lett.ubbcluj.ro/data/segedanyagok/Mathe_Denes_Homonimia_es_paronimia_2016_p95_99.pdf

III. Lexikológia

1. A szó- és kifejezőkészlet egységei: a lexéma és fajtái (elemi lexéma, szerkesztett lexéma), a frazéma és fajtái (a szokványos kifejezőmód, a szólás, a szóláshasonlat, a közmondás, a szállóige).
2. A szókészlet eredet szerinti tagolódása: az ősi, alapnyelvi szavak, a belső keletkezésű szavak, a kölcsönszavak (a jövevényszavak, az idegen szavak, a tükörfordítások), az ismeretlen eredetű szavak, illetve csoportjaik.

¹ A záróvizsga-tételek feladatok formájában kérdeznak rá az itt felsorolt témákra.

3. A szókészlet belső nyelvváltozatok szerinti tagolódása: a köznyelvi szavak, a nyelvjárási szavak (különös tekintettel a tájszavakra), a szaknyelvi szavak (különös tekintettel szakszavakra), illetve csoportjaik.
4. A szókészlet változásai: az archaizmusok, a neologizmusok.

Szakirodalom:

A. Jászó Anna (főszerk.): *A magyar nyelv könyve (Szótan. A szókészletten és a szótárírás)*. Bp., 2007. 161-196. <https://edoc.pub/a-magyar-nyelv-knyve-pdf-free.html>

IV. Alaktan és mondattan (I–II.)

1. Gyakorlatok a mai magyar nyelv alaktana és szófajtana köréből
2. Előfeltevések, preszuppozíciós szerkezetek
3. A szituációs és nézőponti aspektus kategóriái
4. A mondatfajták szintaktikai problémái.
5. Az egyszerű mondat szerkezete
6. A magyar mondat topik-predikátum tagolódása
7. Semleges és nemsemleges mondatok
8. Összetett mondat: mellérendelés, vonatkozó névmási és hogy kötőszós alárendelés

Szakirodalom:

É. Kiss Katalin, Siptár Péter, Kiefer Ferenc: *Új magyar nyelvtan. I. rész: Mondattan*. Budapest, Osiris, 2003, 17–62, 83–105. [Elérhető itt is: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_uj_magyar_nyelvtan/ch01.html - 1. (A mondattan tárgya és alapfogalmai), 2. (A mondat topik-predikátum tagolódása), 3. (A predikátum belső szerkezete), 4. (A főneves kifejezés) és 9. (Az alárendelő összetett mondat részek)].

Kádár Edit: *Alaktan és szófajtan*. Egyetemi Műhely Kiadó / Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2007, 22–30, 34–42, 43–66, 68–70, 78–110, 132–162, 170–195, 204–213, 222–247, 252–274, 284–307. http://hunlang.lett.ubbcluj.ro/data/segedanyagok/Alaktan%20es%20szofajtan_jegyzet.pdf

Németh Boglárka: *Az aspektus a magyar nyelvben*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2012, 78–110. http://hunlang.lett.ubbcluj.ro/data/segedanyagok/Nemeth%20Boglarka_Az%20aspektus%20a%20magyar%20nyelvben_Tinta_78-110.pdf

V. Szövegtan

1. A szöveg mikroszintje: deixis, koreferencia
2. A szöveg mezoszintje: tematikus progresszió, fogalmi séma, mellérendelés, bekezdés
3. A szöveg makroszintje

Szakirodalom:

Tolcsvai Nagy Gábor: Szövegtan. In Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006, 149–174.

[Elérhető

itt

is:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_536_MagyarNyelv/ch06.html]

Tematika a záróvizsgálathoz irodalomból

Primér irodalom:

- A dinasztikus szentség legendairódalma Magyarországon: az Árpád-házi szentek legendái (Szent István és Szent Margit) <http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/>
- Zrínyi Miklós Syrena-kötete és a Mátyás király életéről való elmélkedések http://oszkdk.oszk.hu/storage/00/00/68/48/dd/1/RMK_I_0842.pdf
- Kazinczy Ferenc, Fogságom naplója S.a.r. Szilágyi Márton, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen University Press, 2011 Kazinczy Ferenc művei, Első osztály, Eredeti művek, Kritikai kiadás. 63-138. <http://irodalom.arts.unideb.hu/kutatas/kazinczy/docs/Fogsagom.pdf>
- Mikszáth Kálmán: Jó palócok, Beszterce ostroma <https://mek.oszk.hu/00900/00950/>; <https://mek.oszk.hu/00800/00899/>
- Arany János: Toldi-trilógia, Vojtina-levelek, Hídavatás, Mint egy alélt vándor..., Sejtelem, Fiamnak <http://mek.oszk.hu/00500/00597/>
- Ady Endre költészete <https://mek.oszk.hu/00500/00588/>
- Kosztolányi Dezső: Esti Kornél <https://mek.oszk.hu/00700/00744/>
- Nemes Nagy Ágnes: Balaton, Paradicsomkert, Fák, Egy pályaudvar átalakítása, Között, Hasonlat. https://reader.dia.hu/document/Nemes_Nagy_Agnes-Nemes_Nagy_Agnes_osszegyujtott_versei-1164
- Weöres Sándor: Psyché <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/human/szepirod/magyar/weores/psyche/psyche.htm>

Szakirodalom:

- Klaniczay Gábor, Az uralkodók szentsége a középkorban. Magyar dinasztikus szentkultuszok és európai modellek, Balassi Kiadó, 2000. https://www.academia.edu/9951021/Az_uralkod%C3%B3k_szents%C3%A9ge_a_k%C3%B6z%C3%A9pkorban._Magyar_dinasztikus_szentkultuszok_%C3%A9s_eur%C3%B3pai_modellek
- Szörényi László: *A szerkesztett verskötet mint a szerző ifjúkori önarcképe. 1651*: Adriaai tengernek Syrenaia: Groff Zrínyi Miklós, in: *A magyar irodalom története*, I., szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., Gondolat, 2007, 467–486. https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_542_03_A_magyar_irodalom_tortenetei_1/ch41.html
- Pálffy Géza: Költő és hadvezér? A politikus, katona és költő-író Zrínyi Miklós különféle lojalitásai és identitásai, *Hadtörténelmi Közlemények*, 2014/4, 867–880. http://epa.oszk.hu/00000/00018/00033/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_2014_4_0867-0880.pdf
- Bevezetés, Jegyzetek a Fogságom naplója másolategyütteshez (Kazinczy Ferenc, Fogságom naplója S.a.r. Szilágyi Márton, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen University Press, 2011 Kazinczy Ferenc művei, Első osztály, Eredeti művek, Kritikai kiadás. 209–219, 282–347) <http://irodalom.arts.unideb.hu/kutatas/kazinczy/docs/Fogsagom.pdf>

- T. Szabó Levente, Mikszáth, a kételkedő modern. Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában, L'Harmattan, Budapest, 2007. (Ligatura Könyvek 3.) 13–31., 95–144. <https://ubbcluj.academia.edu/LeventeTSzab%C3%B3>

- Szilágyi Márton, "Mi vagyok én?" Arany János költészete, Kalligram, Bp. 2017. 75–113., 264–279. (A Toldi sikere és a trilógiává formálás mint életre szóló program, illetve A Kapcsos Könyv mint megkomponált verseskönyv kísérlete c. fejezetek) <https://www.dropbox.com/s/4usald9jbf93h2o/Szil%C3%A1gyi%20M%C3%A1rton%20Mi%20vagyok%20%C3%A9n.pdf?dl=0>

- Gintli Tibor: A lírai nyelv változatai. Ady Endre. In: Magyar irodalom. Főszerk. Gintli Tibor. Akadémiai, Budapest, 2010. 762–770. <http://hunlit.lett.ubbcluj.ro/data/zarovizsga/gintli%20ady.pdf>

- Szegedy-Maszák Mihály: A regényszerűség meghaladása. 1933: Kosztolányi Dezső: Esti Kornél. In: A magyar irodalom története III. Gondolat, Budapest, 2007. 230–244. (https://irodalom.oszk.hu/villanyspenot/#!/fejezetek/6x6Ly_rBS-S-XCmskcB9Ig)

- Hans-Georg Gadamer: Ki vagyok Én és ki vagy Te? (Kommentár Paul Celan *Atemkristall* című ciklusához). In: Bókay - Vilcek et alii: A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemén. Osiris Kiadó, Bp., 2002. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/bokay-antal-vilcek-bela-szamosi-gertrud-sari-laszlo-szerk-a-posztmodern-irodalomtudomany-kialakulasa-a-posztstrukturalizmustol-a-posztkolonialitasig-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2002/?query=posztmodern%20irodalomtudom%C3%A1ny%20kialakul%C3%A1sa&pg=0&layout=s>

- Berszán István: „*Mégiscsak föld van itt alul, mindenek ellenére föld*”. *Nemes Nagy Ágnes költészetének ökokritikai olvasata*, Alföld, 2017/11. P. 81–97. (http://epa.oszk.hu/00000/00002/00222/pdf/EPA00002_alfold_2017_11_081-097.pdf)